

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพชีวิตของเด็กนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาเริ่มจากการสำรวจข้อมูลนักเรียนที่ออกกลางคันในโรงเรียนที่กำหนด แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ติดตาม สัมภาษณ์ สังเกตกลุ่มตัวอย่างและผู้เกี่ยวข้อง จัดเสวนากลุ่มย่อย เพื่อประมวลข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามประเด็นที่กำหนด

ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพชีวิตของเด็กนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นกลุ่มคนจนและคนด้อยโอกาส กลุ่มหนึ่งที่ไม่มียาในสังคม ไม่รู้ว่าตนเองมีสิทธิ จึงไม่ใช้สิทธิของตน ไม่มีอำนาจต่อรอง และไม่มีการสร้างกลุ่มต่อรอง เด็กจึงพึ่งพิงพ่อแม่ตลอดเวลา และคบหากับเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกัน

เด็กนักเรียนที่ออกกลางคันไม่ได้วางแผนกับชีวิตของตนเอง และอยู่ในวังวนของความยากจน นับตั้งแต่ความยากจนทางเศรษฐกิจของครอบครัวเดิม ส่งผลให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา และต้องด้อยโอกาสในด้านอื่นๆตามมา เช่น การเลือกประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการสวัสดิการของรัฐ เป็นต้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือ สภาพครอบครัวของเด็กมีฐานะยากจน ขาดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และอื่นๆ ส่งผลให้เด็กเข้าไปอยู่ในวังวนของปัญหายาเสพติด ปัญหายาขี้หนู และปัญหาอื่นๆ อีกทั้งการจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ การรวมกลุ่ม การสร้างอำนาจต่อรอง เป็นต้น ประกอบกับการจัดสวัสดิการและบริการของรัฐมีไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กเหล่านี้เข้าไม่ถึงระบบสวัสดิการที่รัฐจัดให้

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง เพราะครอบครัวจะเป็นสถาบันขัดเกลาทางสังคมเบื้องต้นให้กับเด็ก พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการและบริการของรัฐให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ พัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับเด็ก รวมทั้งจัดให้มีแหล่งเงินทุนให้กับเด็กนักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากขาดแคลนเงินทุน องค์กรหรือสถาบันในท้องถิ่นควรส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้มีโอกาสพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้แก้ปัญหาสถานภาพของเด็กนักเรียนที่ออกกลางคันให้ดีขึ้น